

Namnkomplexet *Sighvast* och *Silvester* under medeltiden och tidigmodern tid i Sverige

Daniel Solling

Abstract: This study shows how the Runic Swedish name *Sighvast*, the borrowed name *Silvester*, and the Old Swedish name *Silvast* (that emerged from the latter) merged into one name during the late Middle Ages. *Sighvast*, and different names within a group of names around it, were more common in Sweden in the 14th century, but *Silvester* and *Silvast* became more common in the 15th century. By the end of the 15th century, all the names in the name group around *Sighvast* except one, *Sævast*, ceased to be used as they merged with *Silvast* and/or *Silvester*. The only name to survive was *Sævast*, which had emerged from *Sighvast* during the Middle Ages. This name is still in use in Sweden 2024, albeit to a very small extent.

Keywords: name lemma, migration, medieval name use, borrowed names, *Sighvast*, *Silvester*

Daniel Solling (Institute for Language and Folklore, Sweden). The name complex *Sighvast* and *Silvester* during the Middle Ages and early modern period in Sweden.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons 4.0 International licence (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

1. Inledning

I en muntlig kultur som den medeltida var förhållandet mellan skrivet och talat språk ett annat än idag och det fanns ingen normerad ortografi.¹ Detta påverkade också stavningen av namn som kunde variera mycket. Exempelvis kunde en och samma person skriva sitt namn eller få det skrivet på flera olika sätt. Det viktigaste för språkbrukarna var sannolikt att man kunde identifiera den person som avsågs. Det fanns en stor variation i skrivningen av det som kan anses vara ett och samma namn under medeltiden. Ibland kunde denna variation till och med leda till att ett namn (åtminstone delvis) uppgick i ett annat. Otterbjörk (1970:155) nämner att namnet *Ester* under 1600-talet kom att ersätta det ”sv[enska]” namnet *Estrid* (fornsvenskt *Æstridh*) och att *Estrid* delvis kan ha utvecklats till *Ester*. Ett annat exempel ges av Fredriksson (1961:166); han nämner hur det inhemska namnet *Lindorm* och det ”från kontinenten inkom[na] namn[et]” *Leonhard* under 1500-talet åtminstone delvis sammanföll och uppfattades som utbytbara. Han pekar på att ljudlikheten mellan å ena sidan *Lindorm*, *Linnorm*, *Linnors*- m.fl. och å andra sidan *Leonhard*, *Lenar*, *Linar* m.fl. underlätade sammanfallet (jfr även Brylla 2006:38).

Som Waldispühl (2020:22) mycket riktigt påpekar har forskningen rörande historisk kontaktonomastik hittills mest fokuserat på toponymiska kontaktsituationer och modeller för språklig integration av ortnamn har utvecklats, däremot saknas hittills jämförbara modeller och större studier rörande kontaktonomastik inom den historiska personnamnsforskningen. Detta faktum föranledde Haubrichs (2019) att efterlysa en antroponymisk kontaktonomastikforskning (jfr Solling 2024:136).

Föreliggande artikel undersöker vad som kan inträffa när ett främmande personnamn som fonetiskt och grafiskt liknar ett redan etablerat namn kommer in i ett språkområdes onomastikon. Den vill också åskådliggöra hur fruktbart det kan vara att kombinera histo-

¹ För mycket insiktsfulla kommentarer på en tidigare version av denna artikel tackar jag Katharina Leibring och Lennart Ryman. Jag vill också tacka de två anonyma granskarna för värdefulla kommentarer.

risk personnamnsforskning med kontaktonomastik för att synliggöra och förklara onomastiska processer. För att försöka visa detta undersöker jag namnen i ett namnkomplex kring det fornsvenska namnet *Sighvast* och det latinska, invandrade namnet *Silvester* bland annat ur ett kontaktonomatiskt perspektiv. Ett mål med undersökningen är att utröna huruvida likheter med de ovan nämnda exemplen (*Ester* / *Estrid* respektive *Lindorm* / *Leonhard*) står att finna. Att så skulle kunna vara fallet och att en sammanblandning av namnen *Sighvast* och *Silvester* har skett antyds av Melefors (1955:29).² Föreliggande studie genomförs utifrån samlingarna i arkivet till ordboken Sveriges medeltida personnamn (SMPs) i Uppsala.

Artikeln är uppbyggd på så sätt att jag i avsnitt 2 kommer att redogöra för de centrala namnen i namnkomplexet. Därpå följer en materialbeskrivning i avsnitt 3. Sedan redogör jag i avsnitt 4 för SMPs behandling av de olika namnen, framför allt lemmaindelningen. Därefter följer i avsnitt 5 en diskussion om personer som i de medeltida källorna omtalas med det som i SMPs betraktas som olika namn, det vill säga lemmagränsöverskridande fall. Mot slutet, i avsnitt 6, kommer den kronologiska utvecklingen för de olika namnen under medeltiden att tecknas samt en kort redogörelse för namnens eftermedeltida utveckling att ges (avsnitt 7). Artikeln avslutas med en sammanfattande diskussion och slutsatser.

2. Tidigare studier av de centrala namnen i namnkomplexet

Inom det aktuella namnkomplexet kan man betrakta två namn som de centrala namnen, nämligen *Sighvast* och *Silvester*.³ Det första namnet är inhemskt, nordiskt och det andra invandrat från kontinenten. I

² Jfr också Hornby (1947:188) som talar om latinisering av inhemska namn och härvid nämner att de danska inhemska *Self* och *Sylfa* under medeltiden kunde "översättas" till *Silvester*.

³ Namnens stavning följer i denna artikel, om inget annat anges, den normerade medeltida stavningen av namnen i SMPs.

detta avsnitt kommer dessa båda namn och ett par former av dem som diskuterats i tidigare forskning att presenteras litet närmare.

Det tvåledade namnet *Sighvast* finns belagt redan på runstenar; den normaliserade runsvenska formen är *Sigfastr* (jfr Peterson 2007:190). Förleden är *sig-* 'seger' och efterleden *-fastr* 'fast, stark' (jfr Peterson 2007:189, 62). En senare form av *Sighvast* är *Sævast*. Vissa forskare verkar inte se *Sævast* som en vidareutveckling av *Sighvast* utan som ett namn som uppstått oberoende; även i SMPs behandlas det som ett eget namnlemma.⁴ Janzén (1947:264) verkar se det så: "Till företeelser i naturen hör vidare sådana namnleder som *Sæ-* 'sjö' i *Sæbiörn*, *-fast* (*-vast*), *-mund*, *-vidh* m. fl.". Även Otterbjörk (1970:122) ser tolkningen med en "namnled *sä-* 'sjö'" som troligare än en förled *sig-*. Jag tror inte att detta är korrekt utan att *Sæ-* i *Sævast* nog snarare är en försvagad form av *Sigh-*, jämför Lind (1905–1915: spalt 876), Modéer (1957:64) och Fredriksson (1974:139) som verkar resonera på samma sätt avseende förleden *Sæ-* (*Se-*) utan att säga det explicit. Formutvecklingen tänker jag mig så här: Först föll frikativt [ʒ] i *Sighvast* (jfr Noreen 1904:240) sedan sänktes *i*:et i det därigenom uppkomna *Sivast* till ett *e* (jfr Wessén 1995:76–78), se nedan avsnitt 4.1 för exempel. Även äldre former av ortnamn talar för tolkningen med *i* > *e*, jfr exempelvis *Sävastebo* utanför Bälinge, Uppland: *i sigwastabodom* (1470) respektive *Seuastebo* (1540) (jfr Wahlberg 2018:68). Ett annat exempel i ett ortnamn skulle *Sävast* i Norrbotten kunna vara. Det är äldst belagt år 1486 som *i sefastaby* och om byn är namngiven efter en *Sigfast* som nämns i ett brev år 1339 – jämför nedan avsnitt 4.2 – vilket Pellijeff (1987:84–85) hävdar vore det ett ytterligare exempel på samma ljudutveckling. Om detta fall se även Holm (1965:146).

Även en övergång från *Sighvast* till det i SMPs som eget namnlemma förekommande *Siovast* kan förklaras medelst regelbundna ljudförändringar: *Sig* > *Siug* > *Siog* > *Sio*. Övergången *Sig* > *Siug* förklaras av Kock (1916:177–178): "genom samvärkan av frikativten

⁴ I det följande väljer jag för enkelhetens skull att kalla de namnlemman som finns i SMPs för olika namn. Om termen namnlemma används är det ett medvetet val för att särskilt betona att det som omtalas på något sätt rör lemmaindelningen i SMPs.

ʒ och det följande *w*-ljudet har *i* i första stavelsen övergått till *iu*". Kock (1916:178) säger vidare att det ur *Sig*- utvecklade *Siug*- i "några bygder" senare utvecklades till *Siog*-. Sedan föll även frikativt [ʒ] på samma sätt som vid *Sævast* ovan (jfr Melefors 1955:29).

Silvester är ett latinskt namn med betydelsen 'skogsrik, som hör skogen till'. Silvester I var påve 314–335 e.Kr. och blev sedermera helgonförklarad (Brylla 2004:208; Otterbjörk 1970:127). Han fick sin minnesdag på årets sista dag och just den placeringen bidrog till att namnet funnits kvar i almanackan trots att det under århundradenas gång varit mycket ovanligt i Sverige (af Klintberg 2001:436–437). Namnet förekom under medeltiden också "med den efter namnen på *-vast* *-faster försvenskade varianten *Silvast*" (Modéer 1955:36–37). Jämför även Otterbjörk (1970:127) och Lundgren et al. (1892–1934:225) som hävdar att "[h]ela namnet [Silfast] [...] troligen [härrör] från lat. Silvester". Jämför också Hornby (1947:216) som för danska förhållanden på medeltiden anger: "Silvester (12. aarh.–, 1427 *Silvest*–) bliver aldrig almindeligt, heller ikke i den til dansk tillepede form *Silfast* (1386)." Se vidare Kruken & Stemshaug (2013:533) för norska förhållanden där *Sylfest* (*Sølfest*) anges som "norsk form av lat. Silvester, yngre Sylvester" samt: "I seinmellomalderen til dels skrive *Silfast* etter mønster av nord. navn på *-fast*".

3. Material

Materialet som används i föreliggande studie utgörs i första hand av samlingarna i arkivet till ordboken Sveriges medeltida personnamn (SMPs) vilka finns i Uppsala.⁵ Samlingarna innehåller knappt en miljon kortlappar med personnamnsbelägg från 1100-talet till 1500-talet från främst det medeltida Sverige, men även från de landskap som idag tillhör Sverige, men inte gjorde det på medeltiden (jfr Ryman 2017a; 2017b). De allra flesta bevarade medeltida texterna från Sverige har excerperats för samlingarna.

⁵ För en utförligare redogörelse över samlingarna se Melefors (1993).

De eftermedeltida belägg som berörs i föreliggande artikel är, när de inte stammar från de eftermedeltida 1500-talssamlingarna i SMPs, hämtade från Vetenskapssamhällets personnamnskommittés samlingar (VSPs) som på cirka 500 000 kortlappar upptar personnamnsbelägg från 1500-talet till 1900-talet. De mest framträdande, excerperade källorna i VSPs för den tidigmoderna perioden är Kammararkivets handlingar, handlingar i Finska riksarkivet samt tryckta 1500-talskällor. Samtliga medeltida belägg som redovisas i denna artikel har kontrollerats i de excerperade källorna.

4. Namnen i SMPs

Namnen i namnkomplexet *Sighvast / Silvester* har i SMPs indelats i sex olika namnlemman. Indelningen av namnlemman i ordboken Sveriges medeltida personnamn (SMP) och i SMPs är en tämligen ofta diskuterad fråga, se Leibring (2015) och där anförd litteratur. Det är inte alltid tydligt vilka principer som har gällt vid lemmatiseringen i SMP och SMPs och principerna har varierat över tid. Detta har också lett till inkonsekvenser (Leibring 2015:88–89). I SMPs finns följande namn inom det aktuella namnkomplexet: *Sighfast*, *Sighvast*, *Silvast*, *Silvester*, *Siovast* och *Sævast*.⁶ Till *Silvast* förs även belägg med ändelsen *-er*: *Silvester*; till *Silvester* även belägg utan ändelsen *-er*: *Silvest*. Uppdelningen mellan *Silvast* och *Silvester* synes vara gjord helt utifrån andra stavelsens vokal. Respektive uppslagsform (*Silvast / Silvester*) verkar vara vald utifrån vilken stavning som var den vanligaste under medeltiden. Som skäl till att man valde formen *Silvast* framför *Silvester* tillkommer säkerligen det faktum att man ansåg att det svenska namnet bildades efter det tidigare kända inhemska mönstret med efterleden *-vast*.

Belägg med stavningen *Silfast*, med *f*, har sorterats under *Silvast*. Man har således inte valt att göra skillnad på dem som man har gjort

⁶ Inom de olika uppslagsformerna föreligger självsagt en stor variation vad gäller de olika beläggens stavning, vilket kommer att framgå nedan när enskilda belägg diskuteras.

avseende *Sighvast* och *Sigfast* som blivit två separata namnlemman. Jag har valt att utgå från lemmaindelningen i SMPs och kommer att redovisa beläggen utifrån det, men vill här påpeka att denna noggrant bör tänkas igenom (och antagligen revideras) vid en framtida bearbetning av de i det behandlade namnkomplexet ingående namnen inför publicering i SMP.

Utifrån etymologin skulle man dock, vilket framkommit i avsnitt 2, kunna indela namnen i två större namngrupper:

- a) *Sighvast*: *Sighvast*, *Sighfast*, *Siovast* och *Sævast*
- b) *Silvester*: *Silvester* och *Silvast*

I det följande kommer dessa namn och deras förekomst i Sverige under medeltiden att kartläggas och undersökas. Det förekommer att samma person återfinns bland flera olika namn. Dessa räknas då flera gånger, det vill säga som en namnbärare per namn eftersom jag inte har genomfört någon lemmaövergripande personsortering av beläggen. Några av dessa fall diskuteras nedan i avsnitt 5. En namnbärare som finns belagd med samma namn under två olika århundraden räknas som namnbärare under det första av dessa; detta gäller inalles en handfull namnbärare och har ingen större inverkan på studiens övergripande resultat. Belägg från Stockholm redovisas under Uppland. En viss tyngdpunkt kommer i framställningen att läggas på såväl vokalismen som konsonantismen i förleden då utvecklingen av dessa båda är relevant för diskussionen kring hur namnen i namnkomplexet har påverkat varandra. Härvid fästs störst vikt vid originalbelägg och i andra hand belägg i medeltida avskrifter.

4.1 *Sighvast*

I SMPs finns 168 belägg för namnet *Sighvast*. Utifrån dessa kan 29 namnbärare beläggas. Det äldsta belägget *Sighuastus de bodhum* (SDHK 1858) är från 1299 (den 5/12) och avser en *faste*⁷ från ett Boda

⁷ En *faste* var ett vittne bl.a. vid de medeltida häradstingen vid frågor rörande t.ex. försäljning, byte eller donation av jord (jfr t.ex. NE 6:152).

i Uppland. Det återfinns i ett brev där Karl Gregersson kungör ett jordbyte med ärkebiskop Nils i Uppsala och är det enda belägget för namnet från 1200-talet. På 1300-talet har namnet 22 namnbärare. Det är framför allt belagt i Uppland⁸ med 16 namnbärare; övriga namnbärare påträffas i Dalarna (1), Hälsingland (1), Medelpad (1), Småland (1) samt Östergötland (2). På 1400-talet är namnet belagt med inalles sex namnbärare i Egentliga Finland (1), Jämtland (1), Medelpad (1), Småland (1), Uppland (1) och Östergötland (1). Namnets sista medeltida belägg *siguast j tafflanes* (JHD 2:171–172) från 1485 (den 20/2) avser ett vittne från Tavnäs, Sundsjö socken, Jämtland i ett brev där Olaf i Sölvbacken avstår sin rätt till godset Gällö i Revsunds socken, Jämtland till Thore och Olaf Pedersson. Denne namnbärare från Tavnäs förekommer fler gånger i de medeltida källorna men i samtliga andra fall benämnd med olika former av namnet *Sævast*. Jag återkommer till honom nedan i avsnitten 4.4 och 5.

Namnets förled ser i de medeltida beläggen ut på följande vis:

Sig(h):- 1299–1485

Sigi:- *Sigiuasti* 1317–1320⁹

Si:- *siwastasson* 1428 (SDHK 21086),¹⁰ *Siwaste* 1463 (SDHK 28058),¹¹ *Siffuast* 1476 (STb 1:64)¹²

De allra flesta (162) av de 168 beläggen för namnet innehåller förleden *Sig(h)*-. Varianten utan *-g(h)*- uppträder först under 1400-talet,

⁸ Uppland är det svenska landskap från vilket flest medeltida källor finns bevarade.

⁹ Samtliga tre belägg med denna förled avser Nicolaus Siguiasti (Nils Sigvastsson), kanik i Uppsala; han skrivs även *Siguasti* utan *-i*-.

¹⁰ Möjligen skrivfel för *silwastasson*. Samma person, Lasse Silwastasson, nämns tidigare i brevet med just den stavningen. Det är möjligt att skrivaren misstagit första stapeln på *w*:et för stapeln i *l*:et. Första stapeln i *w*:et går i det aktuella brevet upp lika långt ovanför raden som ett *l* vilket gör att detta skrivfel icke är helt otroligt.

¹¹ Belägget står i dativ. Han benämns i samma brev även *Sigwast*.

¹² Då denna utgåva ej anses vara helt tillförlitlig är belägget kontrollerat i fotostatkopier av originalhandlingen vilken finns i Institutets för språk och folkminnen samlingar i Uppsala. Skrivningen överensstämmer med utgåvan.

och åtminstone det äldsta belägget skulle kunna vara ett skrivfel för *Sil-*.¹³

Skrivningen av namnet med förleden *Si-* utan *-g(h)-* styrker tesen att *Sæ-* i *Sævast* utgör en försvagad form av *Sigh-*; den representerar ett stadium i utvecklingen där frikativt [ʒ] i *Sigh-* har fallit, men *i:*et ännu inte sänkts till *e*, jfr ovan avsnitt 2.

4.2 *Sighfast*

I SMPs hålls namnlemmat *Sighfast* med *-f-* skilt från *Sighvast*; bevekelsegrunderna för och riktigheten i detta kan och bör diskuteras, men kommer inte att fördjupas vidare här. I samlingarna återfinns två belägg under namnet *Sighfast*:

sigfasto 1339 (SDHK 4476)

Sigfastasson 1424 (SDHK 20195)

Det första belägget, som står i ablativ, ingår i handskriften A8, den så kallade *Registrum ecclesie Upsaliensis*, som är en medeltida avskrift och det avskrivna brevet är daterat i Luleå, 1339 (den 1/1). Det andra belägget återfinns i ett brev daterat i Vättnäs socken, Västergötland, 1424 (den 20/1).

I detta sammanhang bör ytterligare ett belägg nämnas som saknas i SMPs: *Sighfaster* (Holm 2020:71) som finns i en från 1500-talets mitt eller andra hälft bevarad donatorslängd från Alfta i Hälsingland (Holm 2020:55–56). Holm (2020:66) daterar längden plausibelt till att ”troligen [vara] från år 1426”.

Således finns tre mig bekanta belägg för namnet *Sighfast* med *-f-* som avser namnbärare från medeltiden, varav SMPs upptar två.

¹³ Som tidigare har nämnts i fotnot 10 skulle detta möjligen kunna vara ett skrivfel för *silwastasson*. Samma person, Lasse Silwastasson, nämns tidigare i samma brev med just den stavningen.

4.3 *Siovast*

Namnet *Siovast* finns representerat i SMPs med tre belägg varav två återgår på samma originalkälla och därför blott återges en gång. Beläggen avser samma person från Skärlunda i Borgs socken, Östergötland:

Syoaster i skædhelundhum 1413 (den 16/11) (SDHK 18152)
siowaster i skædherlundum 1414 (den 13/10) (SDHK 18431)

Denne förekommer ett flertal gånger i källorna skriven med förleden *Sigh-*, till exempel *sighuast j skædhelundom* (SDHK 16459) år 1405 och *sighuaster j skædhelundum* (SDHK 18133) år 1413.¹⁴

4.4 *Sævast*

SMPs innehåller 48 belägg för namnet *Sævast*; dessa fördelar sig på sju namnbärare. Det äldsta belägget *sewaster j skæræsio* (SDHK 12683) är från 1384 (den 6/7). Namnbäraren är från Skärsjö i Stora Tuna socken, Dalarna och i det aktuella brevet nämns han i egenskap av nämndeman vid lagmanstinget. Samma namnbärare är belagd med samma skrivning även 1386 (den 10/3). Han är den enda belagda namnbäraren med namnet *Sævast* i Sverige under 1300-talet.

På 1400-talet har namnet sex namnbärare och är belagt i Gästrikland (1), Jämtland (2), Småland (2) och Östergötland (1). Under den medeltida delen av 1500-talet är det belagt i Jämtland med en namnbärare, som är samma person som en av de två belagda där på 1400-talet, nämligen *Sævast Sigurdsson* i Tavnäs, jfr ovan avsnitt 4.1; mer om honom följer nedan i avsnitt 5.

Namnets sista medeltida belägg är *agnis sewaste dotter och trondh sewasteson* (SDHK 38280) som återfinns i ett brev från 1519 (den

¹⁴ Då de båda SDHK-posterna ej innehåller några digitalisat (digitala bilder) av originalen vilka finns vid Danska riksarkivet (SDHK 16459) respektive Roggebiblioteket i Strängnäs (SDHK 18133) är beläggen kontrollerade i fotostatkopior av originalhandlingarna som finns i Institutets för språk och folkminnen samlingar i Uppsala.

24/7) i vilket kungörs att Agnes Sævastsdotter säljer sin arvedel i Tavnäs och i intilliggande gårdar till sin broder Trond Sævastsson. Dessa är barn till ovan nämnde Sævast Sigurdsson i Tavnäs. I ett av beläggen från 1500-talet rörande en av dessa, *trond sewathson* (SDHK 36868),¹⁵ från 1510 (den 13/12) skrivs efterleden utan *s*. Detta visar på svårigheten att helt säkert åtskilja efterleden *-vast* och *-vat* under medeltiden och med säkerhet behandla dem som separata namn. Oavsett huruvida det här rör sig om ett skrivfel kan man anta att de båda efterleden inte alltid hölls isär av den tidens språkbrukare.

I samtliga medeltida belägg för namnet *Sævast* i SMPs skrivs förleden *Se-*, inget fall med stavningen *Sæ-* förekommer. Inget belägg uppvisar heller en efterled som inleds med *f*.

4.5 *Silvester*

SMPs innehåller 21 belägg för namnet *Silvester*; dessa fördelar sig på 17 namnbärare. Det äldsta belägget *silvester* (*Liber daticus Lundensis vetustior* fol. 18^v) från mitten av 1200-talet avser en kanik i Dalby i det på den tiden danska Skåne. Det är också det enda belägget för namnet under 1200-talet. Under 1300-talet finns åtta namnbärare i sju olika landskap: Skåne (1), Södermanland (1), Uppland (1), Västergötland (1), Ångermanland (1), Österbotten (1) och Östergötland (2). På 1400-talet har namnet sju belagda namnbärare i Egentliga Finland (2), Halland (1), Småland (1), Uppland (2) och Östergötland (1). Det enda belägget från den medeltida delen av 1500-talet, som tillika är det sista medeltida belägget, är *Silvester j landboberga* (SDHK 38057)¹⁶ från 1517 (den 7/5), vilket stammar från Uppland och avser en nämndeman i Simtuna härad.

¹⁵ Då SDHK-posten ej innehåller något digitaliserat av originalet som finns vid Riksarkivet i Östersund är belägget kontrollerat i ett digitaliserat av originalhandlingen vilket finns i Institutets för språk och folkminnen samlingar i Uppsala.

¹⁶ Då SDHK-posten ej innehåller något digitaliserat av originalet som ligger i Uppsala universitetsbibliotek är belägget kontrollerat i en fotostatkopierad av originalhandlingen vilken finns i Institutets för språk och folkminnen samlingar i Uppsala.

I samtliga medeltida belägg för *Silvester* i SMPs, utom ett, skrivs förleden *Sil-*.¹⁷ Undantaget rör en bonde i Halland som 1481 (den 11/5) skrivs *olaff suluerstesøn*,¹⁸ han skrivs även *siluerstersøn* i ett annat brev daterat samma dag.¹⁹ Inga belägg med en skrivning med *-f-*, som t.ex. **Silfester*, föreligger.

4.6 *Silvast*

Antalet belägg för namnet *Silvast* i SMPs är 126 och dessa fördelar sig på 69 olika namnbärare. De äldsta beläggen är från tidigt 1300-tal: 1) *Siluastus de soløø* (SDHK 2382) 1310 (den 14/9) från Solö i Fogdö socken, Södermanland, faste och vedervaroman²⁰ vid ett byte av gårdar och gods mellan Margareta Eriksdotter och abbedissan Kunigunda samt konventet i Vårfruberga kloster. 2) *silwaster de husaby* (SDHK 2382) 1311 (den 17/10) från Husby, enligt excerptisten i SMPs troligen i Husby-Ärlinghundra socken, Uppland. Jag väljer här att upplösa förkortningen som *-er* i enlighet med SDHK. Den skulle dock lika gärna kunna upplösas *-us*. Brevet, som rör en överlåtelse av gods från Katarina från Steninge till biskop Israel i Västerås, är daterat i Sigtuna. Namnet uppvisar under 1300-talet 13 namnbärare från tre landskap: Södermanland (4), Uppland (7) och Östergötland (2).

På 1400-talet har namnet 48 namnbärare och är framför allt belagt i samma tre landskap som under 1300-talet men det återfinns nu i ett större område: Södermanland (6), Uppland (14), Östergötland (8), dessutom Dalarna (1), Egentliga Finland (2), Hälsingland (6), Medelpad (1), Närke (3), Småland (3), Västergötland (1), Västmanland (2) och Åland (1). Under den del av 1500-talet som av SMP räknas till medeltiden (till och med år 1520) finns inalles åtta namnbärare med namnet *Silvast* belagda. Namnet är här främst belagt i Uppland (4)

¹⁷ Härvid beaktas ej belägget *Ionis Sylvestersson af Sverige* (FMU 5:267) som återfinns i en avskrift från år 1754, då stavningen troligen är anpassad till den tidens språkbruk.

¹⁸ *Diplomata Danica, Arnamagnæanske samling, signum AM Dipl. Dan. Fasc. VI, 3.*

¹⁹ Rigsarkivet > Axel Pedersen Brahe > Pergamentbrev daterat 1481 11/5.

²⁰ En vedervaroman var en typ av vittne som närvarande vid bl.a. medeltida häradsting (SAOB 37: spalt V 653).

men även i Hälsingland (1), Jämtland (1), Medelpad (1) och Östergötland (1). Namnets sista belägg (flera stycken) är från Stockholms skottebok år 1519.

Följande förleder förekommer i de medeltida beläggen:

Sil:- 1310–1519

Sel:- 1454–1503

Förleden skrivs från de första beläggen och under hela medeltiden med *i*. Här ingår även förleden *Syl*- med *y* som förekommer i några fall. Dessa båda förleder var under medeltiden helt utbytbara. Under andra halvan av 1400-talet och början av 1500-talet förekommer även den sänkta formen med *e* i tre belägg. Båda vokalljuden finns kvar i förleden även i eftermedeltida belägg, mer om detta nedan i avsnitt 7.

Efterleden inleds i de allra flesta belägg med *v* (eller *u* eller *w*), men tre belägg inleds med *f*: *silfaster i rotaby* 1409 (den 21/8) (SDHK 17264),²¹ *silfaster ij fornatomptom* 1411 (den 6/7) (SDHK 17681) samt *silfasth i wndisaker* omkr. 1500 (JHD 2:263). Även *ffv*, *fv* och likande stavningar förekommer från 1409 och till medeltidens slut, vilket inte förvånar då de är vanliga skrivningar för ett *v*-ljud. Att efterleden kan inledas med ett *f* skulle kunna betyda att ett uttal med [f] istället för [v] förekom på medeltiden.

4.7 Namnens förhållande till namnet *Sighvat*

Namnet *Sighvat* med förleden *sig*- 'seger' och efterleden *-hvatr* 'snabb, djärv, manlig', som finns belagt på runstenar (Peterson 2007:189, 125, 191) behandlas inte i föreliggande artikel utan ses här i likhet med tidigare forskning som ett separat namn bildat oavhängigt av namnet *Sighvast*. I detta sammanhang kan dock noteras att SMP under namnet *Ingevast* upptar en person vars namn uppvisar ändelsen *-vat*, nämligen *Ingeuater* 1423 (den 29/7) (SMP 3: spalt 756). Denne förs utan diskussion upp under *Ingevast*, trots att detta är det enda

²¹ Radbrytning i brevet mellan för- och efterleden. Samma namnbärare finns också belagt med *u*: *siluaster j rotaby* (SDHK 17261).

belägget för den personen. Ett tänkbart namnlemma *Ingevat* förekommer inte i SMP. Kommande forskning bör utreda huruvida även namnen *Sighvast* och *Sighvat* kunde avse samma person och hur de båda namnen hänger samman.

4.8 Social fördelning

Vid en genomgång av materialet har jag inte kunnat fastställa någon tydlig social skillnad mellan namnbärare inom de olika namngrupperna. Många av namnbärarna är fastar, vittnen, bönder och nämndemän, andra har klerikala kopplingar som kyrkoherdar eller kaniker. Inom båda grupperna finns även individer med en litet högre social ställning, exempelvis sigillvittnen samt en vedervaroman (*Silvast*). Den enda skillnaden mellan namngrupperna som jag har kunnat konstatera är att endast namnet *Silvast* uppvisar borgare (i Kalmar och i Åbo).

En individ, kaniken Sigvast Olovsson i Uppsala, benämns med namn ur såväl namngruppen *Sighvast* som namngruppen *Silvester*. Nästa avsnitt kommer att behandla just sådana lemmagränsöverskridande fall däribland nämnde kanik.

5. Lemmagränsöverskridande fall

Genomgången av namnkomplexet i SMPs har tydliggjort att det finns personer som är belagda under flera olika namn i SMPs. Detta avsnitt behandlar dessa så kallade lemmagränsöverskridande fall. I detta sammanhang bör det påpekas att en klar majoritet av de personer som förekommer i SMPs endast är belagda en gång och utifrån materialet således omöjliggen kan utgöra lemmagränsöverskridande fall. Av de personer som är belagda fler än en gång ingår oftast alla belägg i ett och samma namn. I det följande kommer några exempel där detta icke är fallet att diskuteras.

Det handlar om tre fall som utgörs av personer som förekommer under flera namn inom samma namngrupp, det vill säga antingen

inom namngruppen *Sighvast* eller *Silvester*. Inom namngruppen *Sighvast* återfinns två exempel, det första rör den ovan i avsnitt 4.3 behandlade *Sighvast* / *Siovast* från Skärlunda i Borgs socken, Östergötland som finns belagd i början av 1400-talet. Han förekommer fyra gånger (varav tre i samma brev) i källor från medeltiden med olika former av *Sighvast* och två gånger med olika former av *Siovast* (för exempel se avsnitt 4.3). År 1413 skrivs han *sighuaster* den 8/11 och *Syoaster* den 16/11. Ett annat fall rör den ovan nämnde (se avsnitt 4.4) *Sævast* Sigurdsson i Tavnäs i Sundsjö socken, Jämtland. Han förekommer i åtta medeltida dokument, i sex av dem (från åren 1465, 1501, 1508, 1512, 1514, 1516) står han med former av *Sævast*, i två (1463, 1485) med former av *Sighvast*. I källor från 1500-talet omnämns han således bara med namnet *Sævast*.

Inom namngruppen *Silvester* kan man finna ett säkert lemmagränsöverskridande fall. Det rör sig om en faste från Väversunda by och socken i Östergötland, som 1393 (den 7/6) är belagd som *siluaster ij wæwersundum* (SDHK 14183) och 1402 (den 30/9) som *syluaster j wæuersundom* (SDHK 15948)²². Han skrivs sålunda en gång med det från latinets inlånade namnet *Silvester* och en gång med *Silvast*, den svenska varianten av namnet. I båda fallen är språket i brevet fornsvenska.

Hittills har de lemmagränsöverskridande fall som behandlats överskridit en namnlemmagräns inom samma namngrupp. Det finns två möjliga fall där personer omtalas i skrift med namn ur de båda olika namngrupperna. På en kortlapp i SMPs under namnet *Silvast* finns ett belägg *Selwaster i fyreby* från 1454 (den 20/9); detta är dock en fel läsning för *Sewaster i fyreby* (jfr SDHK 26569) för den flera gånger belagda *Sævast* från Fyrby i Östra Eneby socken, Östergötland (jfr t.ex. SDHK 28277). Således utgör detta inget äkta sådant fall. Det andra fallet är desto intressantare. Det gäller den förhållandevis välbelagda kaniken *Sigvast* Olovsson i Uppsala. Han är belagd med olika namnformer i 55 medeltida källor. Förutom att vara kanik i Uppsala

²² Då SDHK-posten ej innehåller något digitaliserat av originalet som finns vid Stiftsbiblioteket i Linköping är belägget kontrollerat i en fotostatkopia av originalhandlingens vilken finns i Institutets för språk och folkminnen samlingar i Uppsala.

var han också kyrkoherde i Söderby socken (nuvarande Söderby-Karl) och Alunda socken i Uppland och även syssloman. Hans exakta födelseår är okänt, men han uppnådde en för tiden hög ålder. Vid ärkebiskopsvalet 1408 var han över 80 år och kunde själv inte närvara (Hedberg 2014:210, 213). Han var avliden på hösten 1409; i ett brev daterat 1409 (den 9/9) nämns nämligen *siluasta arfua* (SDHK 17303).

I källorna nämns han första gången som *siguastus olai* i Registrum ecclesie Upsalensis, en medeltida avskriftssamling rörande Uppsala domkyrka (SDHK 5055)²³. Det avsnitt där Sigvast nämns uppskattas vara skrivet något efter år 1344, då avskriften är upplagd (jfr DS 5:311). Han nämns också i ett brev daterat i Avignon 1347 (den 2/4) som *siguastus olai*; brevet finns bevarat i en medeltida avskrift i Vatikanarkivet (SDHK 5414). I ett annat brev daterat i Avignon 1348 (den 26/6) nämns han med samma namnform; även detta brev finns bevarat i en medeltida avskrift i Vatikanarkivet (SDHK 5635).²⁴ Under åren 1349–1378 har den annars ovanligt välbelagda Sigvast Olovsson inte kunnat beläggas (jfr Hedberg 2014:210). Nästa gång han återfinns i källorna är 1379 (den 19/2) och då som *siguasti* (SDHK 11434). Mellan åren 1379 och 1425 förekommer han 68 gånger i originalkällor med olika varianter (olika stavning och böjning) av *Sighvast*. Under samma tidsspänn finns han också belagd 16 gånger med olika varianter av namnet *Silvast*. Användandet av de olika namnen verkar inte vara avhängigt av brevets språk. Jag kan heller inte se någon korrelation mellan avsändare eller innehåll och användandet av *Sighvast* respektive *Silvast*. Nu följer några fall som belyser ett intressant användande av de båda namnen för Sigvast Olovsson.

I ett brev daterat 1382 (den 3/11) (SDHK 12276) där riddaren Kettil Jonsson pantsätter jord i Ångeby i Jumkils socken, Uppland, eftersom han är skyldig Uppsala domkyrkas syssloman Sigvast (Olovsson) i Söderby en penningssumma, omnämns Sigvast Olovsson tre gånger. I två av dem som *siluaste* och sålunda används namnet *Silvast*, medan

²³ Då SDHK-posten ej innehåller något digitaliserat av originalet är belägget kontrollerat i en fotostatkopia av originalhandlingen vilken finns i Institutets för språk och folkminnen samlingar i Uppsala.

²⁴ Jag har inte kunnat kontrollera de båda beläggen i Vatikanarkivet.

han tredje gången benämns *sighwaster* med namnet *Sighvast*. Att det rör sig om samma person är ställt utom allt tvivel då det tredje belägget föregås av *foresaghde*. Detta visar på att skrivaren år 1382 uppfattade dessa båda som samma namn, eller i alla fall ansåg att de utan problem för förståelsen kunde åsyfta samma person. En annan intresseväckande detalj i sammanhanget är en text *a tergo* (på baksidan) av detta brev. Där återfinns namnet i en form som jag läser som *Silvester* skrivet med en annan hand än själva brevet. Den hand som skrivit belägget *Silvester* är troligen senmedeltida. Baksidestextens skrivare är definitivt inte den kunglige sekreteraren m.m. Rasmus Ludvigsson, som på 1540-talet kom i kung Gustav I:s tjänst och med största sannolikhet inte heller någon av hans medhjälpare. Rasmus och medhjälparna förtecknade Uppsala domkyrkas jordebrev (jfr Sjödin 1939:125). Oavsett skrivare är detta ett belegg för att även *Silvester* kunde användas för Sigvast Olovsson på medeltiden. Skrivaren av texten på brevet baksida uppfattade sålunda *Silvester* som samma namn som *Sighvast* och *Silvast* eller bedömde åtminstone att alla tre kunde avse samma person utan att skapa missförstånd.

Det finns ytterligare ett liknande fall avseende Sigvast Olovsson i de medeltida källorna. I ett brev daterat 1381 (den 18/2) (SDHK 11849), i vilket Ulf Björnsson i Säby i Dalby socken, Uppland, kungör att han har fått betalt för de jordegdomar som tidigare hade överlåtits till Uppsala domkyrka, står *siguasto* (2 gånger) för Sigvast Olovsson. Precis som i det nyss behandlade brevet finns en text *a tergo* vilken med stor sannolikhet är skriven av samma hand som det nyss beskrivna brevet baksidestext och sålunda är senmedeltida. Här finns belägget *Siluastus* vilket helt klart avser samma person.²⁵ Återigen föreligger sålunda ett exempel på hur Sigvast Olovsson kunde benämnas såväl med namnet *Sighvast* som med namnet *Silvast*.

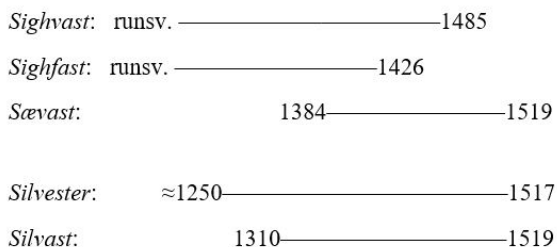
Denna genomgång av medeltida belegg för kaniken Sigvast Olovsson visar att *Sighvast* är det klart vanligaste namnet med vilket han benämns i de medeltida källorna, men att även *Silvast*, och möjligen *Silvester*, användes om honom. I ett fall omnämns han i samma dokument med både *Sighvast* och *Silvast* och i två fall återfinns ett

²⁵ SDHK 11849 anmärker för detta belegg: ”Så för väntat *Siguastus*”.

namn *a tergo* som inte överensstämmer med det som användes i brevet. Enligt min bedömning tyder detta på att man under medeltiden, åtminstone från tiden kring 1380 och framåt, troligen kunde uppfatta *Sighvast*, *Silvast* och möjligen, kanske eventuellt något senare, även *Silvester* som i princip ett och samma namn. Man bemödade sig i vart fall inte om att hålla isär namnen utan de kunde, till och med i ett och samma dokument, utan uppenbara problem för förståelsen avse en och samma person.

6. Sammanställning av de olika namnens kronologiska utveckling till och med medeltiden

I detta avsnitt kommer den kronologiska utvecklingen för de olika namnen inom namnkomplexet under medeltiden att diskuteras. Som utgångspunkt för diskussionen kan följande uppställning tjäna, i vilken namnens tidsmässiga utsträckt återges med angivande av första och sista belägg. Namnet *Siovast* som endast finns belagt åren 1413 och 1414 för en individ tas inte med här. De båda namngrupperna inom namnkomplexet åtskiljs av en tom rad.

Figur 1: De undersökta namnens tidsmässiga utsträckt under medeltiden

Det runsvenska namnet *Sigfastr* återfinns på medeltiden framför allt som *Sighvast* men även några belägg på *Sighfast* förekommer. Det första belägget för *Sighvast* stammar från slutet av 1200-talet och namnet har flest namnbärare på 1300-talet för att sedan bli ovanligare under 1400-talet och ha sitt sista belägg år 1485. Det belägget avser

en namnbärare för vilken även namnet *Sævast* användes. Detta namn som utvecklats ur *Sighvast* finns belagt från 1384 och framåt. Efter år 1500 finns det namnet bara belagt i Jämtland där det finns kvar vid medeltidens slut (de sista medeltida beläggen i SMPs är från år 1519).

Det latinska namnet *Silvester* kom troligen till Sverige via Danmark; det äldsta belägget i SMPs från mitten av 1200-talet är från Skåne.²⁶ Det första belägget från det område som på medeltiden tillhörde Sverige är från Uppland år 1303, men namnet *Silvester* tycks med sammanlagt 17 namnbärare under medeltiden aldrig bli ett särdeles populärt namn. Det används dock fram till medeltidens slut med ett sista medeltida belägg år 1517. År 1310 kan den försvenskade varianten av *Silvester*, namnet *Silvast*, för första gången beläggas. Namnet ökade successivt i popularitet under 1300-talets sista fjärdedel och vidare under 1400-talet. Det finns belagt i SMPs till medeltidens slut med flera belägg från år 1519.

Tabell 1. Fördelning av antalet namnbärare av namnen i namngrupperna *Sighvast* respektive *Silvester*.

	1200-talet	1300-talet	1400-talet	1500–1520
Namngruppen <i>Sighvast</i>	1	24	14	1
<i>Sighvast</i>	1	22	6	-
<i>Sighfast</i>	-	1	1	-
<i>Siovast</i>	-	-	1	-
<i>Sævast</i>	-	1	6	1
Namngruppen <i>Silvester</i>	1	21	55	9
<i>Silvester</i>	1	8	7	1
<i>Silvast</i>	-	13	48	8

Som framgår av tabell 1 finns under 1300-talet inalles 24 personer belagda med namnen i namngruppen *Sighvast*, 22 av dem med namnet *Sighvast*. Namngruppen *Silvester* uppvisar sammanlagt 21 namnbärare, varav 13 med namnet *Silvast* och åtta med *Silvester*. Under 1400-talet finns 14 namnbärare belagda med namnen i namngruppen *Sighvast*, varav sex med namnet *Sighvast* och sex med namnet *Sævast*.

²⁶ Namnet är belagt tidigare i både Tyskland och Danmark (jfr Seibicke 2003:74 och DGP 2: spalt 1239).

Namnen i namngruppen *Silvester* uppvisar 55 namnbärare, varav 48 finns belagda med namnet *Silvast* och sju med *Silvester*. Under den del av 1500-talet som räknas till medeltiden av SMP finns endast en namnbärare i namngruppen *Sighvast*, han bär namnet *Sævast* och var belagd redan under 1400-talet, varför antalet namnbärare av namnet *Sævast* i tabell 1 blir åtta trots att de i verkligheten var sju stycken. Namngruppen *Silvester* uppvisar under åren 1500–1520 nio namnbärare, varav åtta bär namnet *Silvast*.

Denna genomgång visar tydligt att namnen i namngruppen *Sighvast* som fanns i landet redan under runsvensk tid är vanligast fram till 1300-talet. Från slutet av 1300-talet och framåt blir namnen i namngruppen *Silvester*, och då främst namnet *Silvast*, vanligare och är under 1400-talet mycket vanligare än de i namngruppen *Sighvast*. Jag kommer att diskutera detta utförligare i avsnitt 8, men först följer ett avsnitt som behandlar namnens utveckling och förekomst i Sverige efter medeltiden.

7. Namnens utveckling i Sverige efter medeltiden

I detta avsnitt gör jag en icke fullständig genomgång av namnens utveckling i Sverige efter medeltiden. Betraktelserna bygger främst på det material som finns i SMPs, VSPs samt i Riksarkivets folkräkningar (1860–1930).

Tidigare forskning tar endast upp enskilda belägg för namnens i namnkomplexet användning i Sverige efter medeltidens slut. Modéer (1957:59) anför en *Siluaste* år 1544 i Lofta i Tjust, Småland. Fredriksson (1974), som i källor från åren 1571–1608 – framför allt tiondelängder, jordeböcker samt för Finland silverskatteregistret (1974:11) – har undersökt dopnamnsskicket, förtecknar år 1571 en namnbärare med namnet *Silvast* i Egentliga Finland (Fredriksson 1974:83), en i Östra Nyland (1974:89), en i den karelska kustbygden (1974:90) samt en *Sylvast* och en *Silvester* i Österbotten (1974:94). Vidare kan Fredriksson på 1580-talet belägga två namnbärare med namnet *Silvast* i Närke

(1974:51),²⁷ två stycken i Hälsingland (1974:67) och två i Norrbotten (1974:80). Fredriksson (1974:140) sammanfattar sina iakttagelser av namnet *Silvast*:

Silvast är inte känt från Götaland, och från Svealand föreligger blott två belägg från Nke. Namnet bäres av tre norrlänningar (Häls., Nbt.)²⁸ och fem finländare (Eg. Finl., Nyl., Kar., och Öbt). *Silvester* är medräknat här.” (Fet stil i originalet)

Namnet finns belagt i Norrala socken, Hälsingland under andra halvan av 1500-talet då bonden Silvast Jonsson förekommer i en mantalslängd 1555 och i en tiondelängd 1598 (Sikeborg 2002:123). Namnet förekommer fortfarande i Hälsingland under första tredjedelen av 1600-talet då en Silvast Larsson nämns som boende på samma gård i Norrala socken som nyss nämnde Silvast Jonsson under slutet av 1500-talet; Silvast Larsson sålde sin gård omkring år 1629 (Sikeborg 2002:123). Sikeborg (2002:123) påpekar att dopnamnet *Silvast* inte kan ”beläggas i någon annan familj i Norrala vid denna tid och därför kan vi konstatera att Silvast Jonsson och Silvast Larsson sannolikt tillhörde samma släkt”. Slutligen nämner Hasselberg (1949:57) att namnet *Sevast* förekommer i Skatteboken för Medelpad 1543. I ett resonemang rörande namnen i en avskrift av en jämtländsk jordebok från år 1615 skriver Hasselberg (1949:55):

Faste eller Fast samt Edfast, Öfast, Sefast, Sundfast och framför allt Gudfast, som möter redan på frösörunstenen, utgöra en namn-grupp, som har gammal hävd i Jämtland och icke torde vara så vanlig på andra håll.

Kruken (1989:108) visar att namnet *Sylfest* finns belagt i Trøndelag på andra sidan den nuvarande norska gränsen under första halvan av 1600-talet.

I de av mig för detta ändamål undersökta eftermedeltida källorna har jag kunnat göra en del intressanta iakttagelser rörande de aktu-

²⁷ Jfr även Fredriksson (1961:223).

²⁸ När man räknar samman namnbärarna i Hälsingland och Norrbotten i Fredrikssons tabeller (1974:67, 80) blir summan fyra.

ella namnen. Först kommer jag att redogöra för det jag har funnit från den eftermedeltida delen av 1500-talet där flest källor är excerperade, det skall dock betonas att de flesta bevarade källor från den här perioden inte är det. Det är främst källor från den första halvan av 1500-talet som är excerperade, fram till ungefär 1560-talet. Vad gäller slutet av 1500-talet och senare århundraden får redovisningen i än större grad karaktären av slumpvisa nedslag i de källor som råkar vara excerperade eller sådant som jag under arbetets gång har stött på i olika andra källor. Jag redovisar inte alla belägg separat och har fört samman olika stavningar till en och samma namnform. Namnformer med annan vokalism i namnets förled än *i* / *y* (och *ü*) redovisas dock separat. Exempelvis redovisas såväl stavningen *Silwasth* som *Syluast* och *Siluasther* under *Silvast*, medan belägg med förleden *Sel-* (med olika stavningsvarianter) redovisas separat. Värt att notera är också att en och samma person så klart kan rymmas under båda skrivsätten, såsom *Seluaster* 1540 och *Siluast* 1543. Vissa tveksamma belägg som *Solueskersson* 1555 (Närke) har ej tagits i beaktande. Att belägg från de då icke till Sverige hörande landskapen Skåne, Blekinge, Halland, Bohuslän, Jämtland och Härjedalen i princip saknas skulle kunna bero på vilka källor som excerperats.

7.1 Den eftermedeltida delen av 1500-talet

Först kan man konstatera att det föga förvånande nästan bara är namnen i namnkomplexet *Silvester* som återfinns i materialet från den eftermedeltida delen av 1500-talet. De i namnkomplexet *Sighvast* var, som visats ovan, mycket ovanliga redan vid medeltidens slut.²⁹

Namnet *Silvast* med förleden *Sil-* finns i de excerperade källorna mellan 1535 och 1577 belagt i Dalarna, Egentliga Finland, Hälsingland, Medelpad, Norrbotten, Nyland, Närke, Småland, Södermanland, Tavastland, Uppland, Västerbotten, Västergötland, Västmanland, Ångermanland, Österbotten och Östergötland. Namnet *Silvast* med förleden *Sel-* är betydligt ovanligare. Det finns i de excerperade

²⁹ För de eftermedeltida perioderna redovisas, p.g.a. materialets beskaffenhet, inte hur många belägg per landskap som föreligger för de olika namnen.

källorna mellan 1535 och 1571 belagt i Dalarna, Hälsingland, Norrbotten, Satakunta, Småland, Uppland, Västmanland, Ångermanland, och Östergötland. Dessutom förekommer följande belägg med avvikande förleder: *Sjelffasth* 1535 i Medelpad och Ångermanland,³⁰ *Sölluasther* 1544 i Småland, 1552 och 1554 i Östergötland samt *Soluast* 1554 i Östergötland.³¹ Tre belägg där efterleden inleds med *f* utan efterföljande *u*, *v* eller *w* förekommer; förutom de båda nyss nämnda beläggen från Medelpad och Ångermanland år 1535 även *Silffast* 1559 i Södermanland.

Inalles är namnet *Silvast* belagt över 100 gånger i källorna från den eftermedeltida delen av 1500-talet. Som framgår ovan är spridningen över landet relativt omfattande, utbredningen är emellertid snarare nordlig och östlig med några få belägg från Småland och Västergötland, medan belägg från Finland är vanligare. En aspekt som här tål att återupprepas är att detta resultat skulle kunna bero på vilka källor som excerperats. Den försvagade varianten med förleden *Sel-* finns inte belagd i lika stor omfattning men dess utbredning är tämligen stor med undantag för Finland, där endast ett belägg föreligger. Slutligen kan konstateras att Fredrikssons (1974:140) uttalande om att namnet *Silvast* inte känt från Götaland under sent 1500-tal kanske behöver revideras. Från den period han undersöker (1571–1608) finns i mina källor ett belägg från Småland från år 1571.

Namnet *Silvester* finns i de excerperade källorna mellan 1535 och 1592 belagt i Egentliga Finland, på Gotland, i Norrbotten, Nyland, Satakunta, Savolax, Småland, Tavastland, Uppland, Västergötland, Österbotten och Östergötland. Dessutom finns namnet belagt med förleden *Sel-*: 1541 (Satakunta), 1548 (Västergötland) och 1551 (Tavastland). Namnet är belagt drygt 20 gånger i källorna och är sålunda, precis som under medeltiden, tydligt ovanligare än den svenska varianten *Silvast*. Namnets användning verkar vara överrepresenterad i den finländska delen av riket och i den västra rikshalvan ha en viss

³⁰ Belägget från Ångermanland saknar *-h*.

³¹ Ett belägg *Sallaffast* 1535 från Ångermanland skulle kunna avse namnet *Silvast*.

östlig tyngdpunkt. Även detta skulle dock kunna bero på vilka källor som excerperats.

Det enda namnet ur namngruppen *Sighvast* som överlevde medeltiden, *Sævast*, finns belagt två gånger, båda gångerna med bortfall av det finala *t*:et, *Sewass* 1531 (Östergötland) och *Seuasson* 1542 (Hälsingland).

7.2 1600-talet och framåt

Från 1600-talet och framåt är få källor excerperade i VSPs. De belägg jag har funnit är samtliga från Jämtland, där namnet inte finns belagt under den eftermedeltida delen av 1500-talet (jfr ovan avsnitt 7.1). Beläggen är: *Sellfast* 1636³² (namnet *Silvast*) samt *Zefastböen* 1627³³ och *Zefast* 1637³⁴ (två gånger i samma dokument) (namnet *Sævast*). Beläggen *Sellfast* från 1636 och *Zefast* från 1637 avser inte samma person. *Zefast* belagd år 1637 bor i samma by, Tavnäs i Sundsjö socken som sin namne *Sævast* Sigurdsson som finns belagd runt sekelskiftet 1500 (jfr avsnitt 4.4). Det är således ett exempel på hur ett namn lever kvar lokalt i samma by och möjligen släkt trots att det i riket i övrigt är mycket ovanligt eller helt försvunnet.

I Centrala soldatregistret ger en sökning på namnet *Sylvester* träff på tre personer som är födda på 1600-talet, två från Västergötland (födda 1683 respektive 1688) och en från Östergötland (född 1689).³⁵ Avseende 1700-talet får man även här träff på tre personer med namnet *Sylvester* födda under detta århundrade, två från Uppland (födda 1701 och 1721) och en från Östergötland (född 1753).³⁶ Den sistnämnde skrevs *Silvester Orrhöna* i dödboken för Gryts socken när han dog

³² Riksarkivet > Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv 1621–1793 > A I Domböcker (och landstingsprotokoll) 1621-1741 > 2 1634–1643, 1634–1637, fol. 59^r.

³³ Riksarkivet > Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv 1621–1793 > A I Domböcker (och landstingsprotokoll) 1621-1741 > 1 1621–1628, 1627–1628, pag. 23.

³⁴ Riksarkivet > Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv 1621–1793 > A I Domböcker (och landstingsprotokoll) 1621-1741 > 2 1634–1643, 1634–1637, fol. 92^v och 93^r.

³⁵ Centrala soldatregistret > Sök soldat > Sök i Soldatregistret > *Sylvester*.

³⁶ Centrala soldatregistret > Sök soldat > Sök i Soldatregistret > *Sylvester*.

år 1788.³⁷ Stavningen i Centrala soldatregistret verkar således vara normerad varför andra tänkbara stavningar av namnet inte ger några träffar; inte heller namnet *Silvast* ger några träffar i databasen. För 1700-talet har jag vidare m.h.a. DDSS funnit ett belägg på namnet *Silvester* i födelse- och dopboken för Helsingborgs stad. Den 7/1 1709 döptes en oäkta gosse till *Sylvester*.³⁸ Datumet för dopet kan tala för att han var född på Sylvesterdagen år 1708. Jag har inte funnit några belägg för *Silvast* under 1700-talet.

Silvast förekommer ej heller i folkräkningarna på 1800-talet.³⁹ *Silvester* förekommer dock där, framför allt med stavningen *Sylvester*.⁴⁰ Som visats ovan fanns båda namnen under hela den eftermedeltida delen av 1500-talet och säkerligen även på 1600-talet. Någon gång under sent 1600-tal eller, kanske troligare, under 1700-talet verkar namnet *Silvast* ha uppgått i *Silvester*.

Vad gäller namnet *Sævast* finns det kvar även efter 1600-talet. För 1700-talet har jag valt att undersöka det litet närmare avseende Tavnäs i Sundsjö socken, Jämtland, där det hade varit belagt sedan slutet av 1400-talet. I dopböcker från Sundsjö och husförhörslängder från Tavnäs finns namnet *Zephas* upptecknat flera gånger under 1700-talet, exempelvis nämns i husförhörslängden för Tavnäs två kusiner vid namn *Zephas*, en född 1755 och en född 1756.⁴¹ Min förmodan är att detta var prästens sätt att uppfatta det ovanliga namnet *Sefast*. Att namnet skrevs *Zephas* beror troligen på att detta är ett namn på aposteln Petrus. I Gustav Vasas bibel, som prästen i fråga säkerligen kunde, står det i Johannesevangeliet (1:42): ”Tå Jefus fick see honom / fadhe han / Tu åft Simon Jona Son / tu fkalt heta Cephas / thet betydher hellebergh”. Dessutom får man en träff på namnet *Sefast* i Centrala soldatregistret, nämligen *Sefast Kielsson* från Revsunds socken

³⁷ Riksarkivet > Gryts kyrkoarkiv > C:3 Födelse- och dopböcker 1756–1800, fol. 266^r.

³⁸ Riksarkivet > Helsingborgs stadsförsamlings (Maria) kyrkoarkiv > C:1 Födelse- och dopböcker 1688–1709, fol. 162^r.

³⁹ Riksarkivet > Specialsök > Folkräkningar > *Silvast*.

⁴⁰ Riksarkivet > Specialsök > Folkräkningar > *Silvester* respektive *Sylvester*.

⁴¹ Riksarkivet > Sundsjö kyrkoarkiv > Husförhörslängder A1, pag. 186.

(Sundsjöes grannsocken) som antogs till Jämtlands fältjägarregemente år 1710 och avskedades 1719.⁴²

I folkräkningarna från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal finns 14 personer med namnet *Sefast* belagda, alla utom en i Jämtland.⁴³ De flesta beläggen stammar från Sundsjö socken och trakten däromkring. År 2024 finns namnet belagt i Sverige, men det är mycket ovanligt.⁴⁴ Det förekommer också i patronymiska efternamn, framför allt *Sefastsson*.

8. Diskussion och slutsatser

I det medeltida Sverige var de redan i runsvenskan förekommande namnen i namngruppen *Sighvast* ovanligare än det under medeltiden invandrade namnet *Silvester* och det utifrån detta bildade inhemska namnet *Silvast* som tillsammans bildar en namngrupp. Den senare gruppen uppvisar under hela medeltiden 86 namnbärare, den tidigare 39. Om man ser på siffrorna århundrade för århundrade uppenbarar sig en utveckling. Under 1300-talet hade namnen i namngruppen *Sighvast* något fler namnbärare än de i namngruppen *Silvester*. Under 1400-talet var förhållandena emellertid de omvända, i och med att namnen i namngruppen *Silvester* var betydligt vanligare än de i namngruppen *Sighvast*. Det var framför allt namnet *Silvast* som hade för sammanhanget förhållandevis många namnbärare under 1400-talet. Inom namngruppen *Sighvast* är det endast namnet *Sævast*, som uppkommit ur *Sighvast* genom ljudförändringar, som finns kvar vid 1400-talets och också medeltidens slut.

Namnet *Sighvast* synes alltså försvinna under sent 1400-tal. En troligare förklaring är dock att det uppgår i namnet *Silvast* (och kanske även i namnet *Silvester*). Det finns redan under sent 1300-tal tecken på att båda namnen kunde beteckna en och samma person.

⁴² Centrala soldatregistret > Sök soldat > Sök i Soldatregistret > *Sefast*.

⁴³ Riksarkivet > Specialsök > Folkräkningar > *Sefast*.

⁴⁴ Skatteverket > Privat > Folkbokföring > Namn > Byta efternamn > Sök hur många som har ett visst namn > *Sefast*.

Ett exempel är att kaniken Sigvast Olovsson i Uppsala år 1382 i ett och samma brev benämns såväl med namnet *Silvast* som med namnet *Sighvast*. Ett annat exempel rör en kort text *a tergo* på samma brev där en senmedeltida hand, eller en hand från de första årtiondena efter medeltidens slut, antecknat att brevet rör en Silvester. Skrivaren av texten uppfattade tydligen namnet *Silvester* som samma namn som *Sighvast* och *Silvast* som förekommer i brevet i fråga. Åtminstone vissa medeltida språkbrukare verkar sålunda inte alltid ha fäst betydelse vid vilket av namnen de använde. Troligen uppfattade de alla namn i namnkomplexet *Sighvast* / *Silvester* som samma namn, eller ansåg åtminstone att namnen kunde avse samma person utan att skapa missförstånd.

Ett annat argument som talar för ett sammanfall av namn i de båda namngrupperna är att deras användning under 1300- och 1400-talen åtminstone delvis överlappar geografiskt. Här exemplifierar jag detta med en jämförelse mellan namnen *Sighvast*, som är det enda namnet i namngruppen *Sighvast* som har fler än tio bärare under medeltiden, och *Silvast* och *Silvester*. Under 1300-talet återfinns flest belägg för *Sighvast* i Uppland. Där förekommer under samma århundrade också *Silvast* och *Silvester*. Även i Östergötland förekommer dessa tre namn parallellt under 1300-talet. Under 1400-talet – det århundrade när samtliga namn i namngruppen *Sighvast* (förutom *Sævast* som finns belagt i Jämtland även senare) försvinner – finns geografisk samförekomst av *Sighvast*, *Silvast* och *Silvester*. Förutom i Uppland och Östergötland (samtliga tre namn) förekommer de nu också parallellt i Egentliga Finland (samtliga tre namn) samt Medelpad och Småland (*Sighvast* och *Silvast*).

Med tanke på ovanstående och namnens mycket likartade fonetiska och grafiska form (framför allt gällande *Sighvast* och *Silvast*) är det långt ifrån otänkbart med en sammanblandning och ett sammanfall av namnen som ledde fram till att det förstnämnda uppgick i det sistnämnda. Det skulle kunna vara en tillfällighet att det blev just namnet *Silvast* av de båda som tog överhanden och kom att bestå. Det skulle dock också kunna ha någon av följande två anledningar eller bero på en kombination av båda. Dels kunde man tänka sig att det

ljudmässigt något enklare *Silvast* ofta uppstod i talspråket genom att ett frikativt [ʒ] i *Sighvast* utvecklades till ett [l] (eller kanske snarare ett [r]),⁴⁵ dels kunde det ha religiösa orsaker på så vis att namnet *Silvast* är en inhemska variant av det invandrade latinska namnet *Silvester*. Som helgonnamn och därmed ett namn med koppling till kyrkan sågs det troligen som mer prestigefullt än ett inhemska svenskt namn. Helgondyrkan var nämligen stark och helgonkalendern spelade stor roll för människorna i det katolska Sverige (liksom på andra platser i Europa) under medeltiden och helgonnamn kunde utvecklas till modenamn (jfr Meldgaard 1994:210–213). Det vore att överdriva att påstå att *Silvast* och *Silvester* utvecklades till modenamn i det medeltida Sverige – för det har namnen inte tillräckligt många bärare – men namnen fick säkerligen mer prestige än de inhemska namn som de konkurrerade med. Som bekant får språkliga enheter (ord, uttryck, former) med högre prestige, eller lånord från språk som av språkbrukarna anses mer prestigefulla, genomslag och kan ofta konkurrera ut andra enheter i det inlåande språket.

Vad beträffar namngruppen *Silvester* måste vidare undersökningar företas för att påvisa hur namnen *Silvester* och *Silvast* utvecklades i Sverige under tidigmodern tid och hur och när de sammanföll till ett namn, *Silvester*, senare *Sylvester*.

Här kan nämnas att det ur *Sighvast* utvecklade namnet *Sævast* fanns kvar under hela medeltiden. *Sævast* finns belagt i Jämtland, där mycket tyder på att det förekom oavbrutet även under tidigmodern tid och på 1800-talet. Hasselberg (1949:55) säger också att namnet tillhör en grupp namn som var typiska för Jämtland. Fortfarande år 2024 finns namnet belagt i Sverige med den moderna formen *Sefast*.

Slutligen kan man konstatera att det vad gäller namnen *Sighvast* och *Silvester* (*Silvast*) föreligger likheter med de förhållanden som Otterbjörk (1970:155) beskriver för namnen *Ester* och *Æstridh* och Fredriksson (1961:166) för namnen *Leonhard* och *Lindorm*, nämligen hur ett invandrat namn sammanfaller med (och i alla fall delvis konkurrerar ut) ett inhemska (jfr avsnitt 1). I fallet *Sighvast* och *Silvester*

⁴⁵ Möjligen en parallell till utvecklingen [ð] > [l], t.ex. mansnamnet *Guðbrandr* > *Gulbrandr*, jfr Modéer (1953:79–80) och litteraturhänvisningar där.

ser vi ett äldre exempel på hur en sådan process äger rum i en svensk kontext, nämligen redan under senmedeltiden. Dyliga processer är dock inte bundna av tid och rum utan kan ske när och var som helst.

Föreliggande studie har medelst empiri belyst hur namnen i namnkomplexet *Sighvast* / *Silvester* användes och utvecklades från medeltiden i Sverige. Dessutom hade den två syften. Det första var att visa att undersökningar av besläktade och likalydande namn kan ge fördjupade insikter i utvecklingen av medeltida personnamn. Här kunde konstateras att det kan uppstå en förändring i ett språkområdes onomastikon när ett främmande personnamn som fonetiskt och grafiskt liknar ett redan etablerat namn anländer till språkområdet. Om det nya namnet blir populärt och det gamla namnet uppfattas som utbytbar mot det nya namnet uppstår en slags konkurrenssituation som kan leda till att något av namnen – i detta fall det ursprungligen i språkområdets onomastikon förekommande namnet – faller ur bruk. Det andra syftet var att åskådliggöra hur fruktbart det är att kombinera historisk personnamnsforskning med kontaktonomastik för att synliggöra och förklara onomastiska processer. Framtida forskning bör undersöka denna dynamik mer ingående på grundval av ett mer omfattande källmaterial.

Summary

In an oral culture such as that of the medieval period, the relation between written and spoken language was different to how it is today. This influenced how names were written and there were great written variations on what could be assumed to be one lexical name. Sometimes, this variation could lead to the fusion of two different names, meaning one of them ceased to be used. One example that is mentioned is the Swedish name *Æstridh* that was replaced by the borrowed name *Ester* during the 17th century. This study investigates the relations between the Swedish name *Sighvast* and the borrowed name *Silvester*, as well as the Swedish name *Silvast* that emerged from *Silvester* during the Middle Ages.

The study is mainly based on materials from the *Sveriges medeltida personnamn* (SMPs) archive, where names from almost every medieval Swedish source can be found. For the name complex studied in this article SMPs indicate six name lemmas: *Sighfast*, *Sighvast*, *Silvast*, *Silvester*, *Siovast* and *Sævast*. Based on the etymology they can be divided into two name groups, one around the domestic name *Sighvast* (*Sighfast*, *Sighvast* *Siovast* and *Sævast*) and one around the borrowed name *Silvester* (*Silvast* and *Silvester*). The most common of these names in medieval Sweden were *Sighvast* and *Silvast*.

Sighvast and the names within the group of surrounding names were more common in the 14th century, whereas *Silvester* and *Silvast* became more common in the 15th century. By the end of the 15th century, only one of the names in the name group around *Sighvast* can be found in the sources. This indicates that the other names in that name group merged with *Silvast* and/or *Silvester*. Only the name *Sævast* which emerged from *Sighvast* during the Middle Ages survived until the end of the medieval period.

From a modern perspective, the fact that people could be mentioned with different lexical names in the Middle Ages shows that this merge was possible and that it likely did not matter to the language users of the time. As long as you could understand which person was being referred to in a specific context, the way their name was spelt was unimportant. One example of this is Sigvast Olovsson, a canon from Uppsala, who lived during the 14th and early 15th centuries. In medieval sources he is referred to as *Sighvast* as well as *Silvast* and *Silvester*.

The merge of the names in the two name groups could depend on contemporary parallel use of the names in the same geographical areas. The fact that use of the domestic name ceased and the borrowed name survived can also be due to the fact that *Silvast* is phonologically easier and the name *Silvester*, from which *Silvast* emerged, carried high status due to its religious Catholic connotations.

Referenser

- Brylla, Eva. 2004. *Förnamn i Sverige. Kortfattat namnlexikon*. (Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 88) Stockholm: Liber.
- Brylla, Eva. 2006. *Lennart* och några andra ”svenska” namn. I Peterson, L., Strandberg, S. & Williams, H. (red.), *Namn och runor. Uppsalastudier i onomastik och runologi till Lennart Elmevik på 70-årsdagen 2 februari 2006*. (Namn och samhälle 17), 37–45. Uppsala: Uppsala universitet.
- Centrala soldatregistret > Sök soldat > Sök i Soldatregistret. <http://sokdata-bas.soldatreg.se/search.sv.aspx> (hämtad 14 september 2023).
- DDSS = Demografisk Databas Södra Sverige. <http://www.ddss.nu> (hämtad 14 september 2023).
- DGP 2 = Knudsen, Gunnar & Kristensen, Marius. 1941–48. *Danmarks gamle personnavne. I. Fornavne. Andet halvbind. L-Ø*. Köpenhamn: G. E. C. Gads.
- Diplomata Danica, Arnamagnæanske samling, signum AM Dipl. Dan. Fasc. VI, 3.
- DS 5 = Hildebrand. Bror Emil. 1858 och 1865. *Svenskt diplomatarium. Femte bandet. Åren 1341–1347*. Stockholm: P. A. Norstedt & söner.
- FMU 5 = Hausen, Reinhold. 1928. *Finlands medeltidsurkunder. 5. 1481–1495*. Helsingfors: Finlands statsarkiv.
- Fredriksson, Ingvar. 1961. *Svenska personnamnsstudier. Mit deutscher Zusammenfassung: Schwedische Personennamenstudien*. (Studia Philologiae Scandinavicae Upsaliensia 2) Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Fredriksson, Ingvar. 1974. *Svenskt dopnamnsskick vid 1500-talets slut*. (Anthroponymica Suecana 7) Lund: Institutionen för nordiska språk.
- Gustav Vasas bibel = Biblia, thet är, all then Helgha Scrifft, på swensko. Tryckt j Vpsala. 1541. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/42226> (hämtad 14 september 2023)
- Hasselberg, Bertil. 1949. Namnskicket i Jämtland i äldre tid. I Björkquist, L. (utg.), *Jämten 1949*, 53–58. Östersund: Heimbygdas förlag.
- Haubrichs, Wolfgang. 2019. Chancen, Risiken und Methoden einer anthroponymischen Interferenz-Onomastik des Mittelalters. I Haubrichs, W. & Jochum-Godglück, C. (utg.), *Kulturelle Integration und Personennamen im Mittelalter*. (Ergänzungsbände zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 108), 1–23. Berlin: De Gruyter.
- Hedberg, Britt. 2014. *Uppsala stifts herdaminne. 1367–1527*. (Uppsala stifts herdaminne. Serie 4: Missionstid, medeltid, reformationstid 4:2) Uppsala: Stiftshistoriska kommittén.

- Holm, Gösta. 1965. Om personnamn i nordnorrländska ortnamn. I Ott-erbjörk, R. (red.), *Personnamnsstudier 1964 tillägnade minnet av Ivar Modéer (1904–1960)*. (Anthroponymica Suecana 6), 145–157. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Holm, Olof. 2020. Donatorslängden från Alfta i Hälsingland – en 1200-talskälla? Namnskicket som dateringsgrund. *Studia Anthroponymica Scandinavica. Tidskrift för nordisk personnamnsforskning* 35. 55–71.
- Hornby, Rikard. 1947. Fornavne i Danmark i middelalderen. I Janzén, A. (utg.), *Nordisk kultur VII. Personnamn*, 187–234. Stockholm: Albert Bonniers förlag.
- Janzén, Assar. 1947. De fornsvenska personnamnen. I Janzén, A. (utg.), *Nordisk kultur VII. Personnamn*, 235–268. Stockholm: Albert Bonniers förlag.
- JHD 2 = *Jämtlands och Härjedalens diplomatarium. Utgivet av Jämtlands läns biblioteks diplomatiekommitté*. 1974–1985. Andra delen. Östersund: Wisénska bokhandeln & Heimbygdas förlag.
- af Klintberg, Bengt. 2001. *Namnen i almanackan*. Stockholm: Norstedts.
- Kock, Axel. 1916. Undersökningar i fornnordisk grammatik. *Arkiv för nordisk filologi* 32. 176–200.
- Kruken, Kristoffer. 1989. Personnamn i Trøndelag og Jemtland i første halvdel av 1600-talet. *Institutt for namnegransking. Årsmelding 1989*. 101–119.
- Kruken, Kristoffer & Stemshaug, Ola. 2013. *Norsk personnamnleksikon*, utg. 3. Oslo: Samlaget.
- Leibring, Katharina. 2015. Variantformer eller olika namn? Vid lemmatiseringens vägskäl. I Eggert, B. & Olesen, R. S. (red.), *Navne og skel – Skellet mellem navne. Rapport fra Den femtende nordiske navneforskerkongres på Askov Højskole 6.–9. Juni 2012*. (NORNA-rapporter 91), 83–103. Uppsala: NORNA-förlaget.
- Liber daticus Lundensis vetustior*, Medeltidshandskrift 7, Lunds universitetsbibliotek. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:alvin:portal:record-13276> (hämtad 14 september 2023).
- Lind, Erik Henrik. 1905–1915. *Norsk-isländska dopnamn ock fingerade namn från medeltiden*. Uppsala: A.-B. Lundequistska bokandeln.
- Lundgren, Magnus, Brate, Erik & Lind, Erik Henrik. 1892–1934. *Svenska personnamn från medeltiden*. (Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen ock svenskt folkliv 10.6) Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Meldgaard, Eva Villarsen. 1994. De kristne personnavne kommer. I Fellows-Jensen, G. & Holmberg, B. (red.), *Vikingetidens sted- og personnavne. Rapport fra NORNAs 22. symposium i København 14. – 16. januar 1993*. (NORNA-rapporter 54), 201–217. Uppsala: NORNA-förlaget.

- Melefors, Evert. 1955. *Studie över medeltida nordiska personnamn från Norrköping med omnejd under tiden 1321–1468*. Uppsala: Uppsala universitet. (Trebetingsuppsats.)
- Melefors, Evert. 1993. Sveriges medeltida personnamn. I Andersson, K-G. & Heinrich, B. (red.), *Uppsala arkivcentrum. Skrift utgiven till invigningen den 26 november 1993*, 113–123. Uppsala: Uppsala arkivcentrum.
- Modéer, Ivar. 1953. *Norska ordstudier. Två bidrag till fiskets ordgeografi*. (Uppsala universitets årsskrift 1953:2) Uppsala: Lundequistska bokhandeln & Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Modéer, Ivar. 1955. *Personnamn i Kalmar tänkebok*. (Anthroponymica Suecana 1) Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Modéer, Ivar. 1957. Östsmåländska bondenamn från 1500-talet. I Modéer, I. (utg.), *Personnamn från medeltid och 1500-tal*. (Anthroponymica Suecana 2), 56–69. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Ne 6 = *Nationalencyklopedin. Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av statens kulturråd*. 1991. Sjätte bandet. Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker.
- Noreen, Adolf. 1904. *Altnordische Grammatik 2. Altschwedische Grammatik. Mit Einschluss des Altgutnischen*. (Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte 8) Halle: Niemeyer.
- Otterbjörk, Roland. 1970. *Svenska förnamn. Kortfattat namnlexikon*. Andra upplagan. (Skrifter utgivna av Nämnden för svensk språkvård 29) Stockholm: Läromedelsförlagen Svenska Bokförlaget.
- Pellijeff, Gunnar. 1987. *Ortnamnen i Norrbottens län. Del 3. Bodens kommun. A. Bebyggelsenamn*. (Övre Norrlands ortnamn 3 A) Umeå: Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet.
- Peterson, Lena. 2007. *Nordiskt runnamnslexikon*. Femte reviderade upplagan. Uppsala: Institutet för språk och folkminnen.
- Rigsarkivet > Axel Pedersen Brahe > Pergamentbrev daterat 1481 11/5. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=22743278#476571,85272272> (hämtad 14 september 2023).
- Riksarkivet > Gryts kyrkoarkiv > C:3 Födelse- och dopböcker 1756–1800, fol. 266^r. https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/C0015823_00245 (hämtad 14 september 2023).
- Riksarkivet > Helsingborgs stadsförsamlings (Maria) kyrkoarkiv > C:1 Födelse- och dopböcker 1688–1709, fol. 162^v. https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/A0004623_00185 (hämtad 14 september 2023).
- Riksarkivet > Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv 1621–1793 > A I Domböcker (och landstingsprotokoll) 1621–1741 > 1 1621–1628, 1627–1628, pag. 23. https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/Z0000175_00262 (hämtad 15 september 2023).

- Riksarkivet > Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv 1621–1793 > A I Dom-böcker (och landstingsprotokoll) 1621–1741 > 2 1634–1643, 1634–1637, fol. 59^r. https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/Z0000176_00064 (hämtad 15 september 2023).
- Riksarkivet > Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv 1621–1793 > A I Dom-böcker (och landstingsprotokoll) 1621–1741 > 2 1634–1643, 1634–1637, fol. 92^v och 93^r. https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/Z0000176_00097 (hämtad 15 september 2023).
- Riksarkivet > Specialsök > Folkräkningar. <https://sok.riksarkivet.se/folkrakningar> (hämtad 14 september 2023).
- Riksarkivet > Sundsjö kyrkoarkiv > Husförhörslängder A1, pag. 186. https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/A0003604_00100 (hämtad 15 september 2023).
- Ryman, Lennart. 2017a. Vad gör Sveriges medeltida personnamn i Finland? I Leino, U-P. et al. (red.), *Namn och identitet. Handlingar från NORNAs 46:e symposium i Tammerfors den 21–23 oktober 2015*. (NORNA-rapporter 94), 185–193. Uppsala & Tammerfors: NORNA-förlaget.
- Ryman, Lennart. 2017b. Vad gör Sveriges medeltida personnamn i Jämtland, Härjedalen och Bohuslän? I Schmidt, T. & Særheim, I. (red.), *Namn som kjelder. Rapport frå Den sekstande nordiske namneforskar kongressen på Jæren folkehøgskule, Kleppe 8.–11. Juni 2016*. (NORNA-rapporter 96), 193–199. Uppsala: NORNA-förlaget.
- SAOB 37 = *Ordbok över svenska språket utgiven av Svenska Akademien. Trettiosjunde bandet. Utsug–Vreta*. 2017. Stockholm: Svenska Akademien.
- SDHK = *Svenskt Diplomatariums huvudkartotek*, Riksarkivet. www.sok.riksarkivet.se/sdhk (hämtad 1 september 2023).
- Seibicke, Wilfried. 2003. *Historisches deutsches Vornamenbuch. Band 4. Sc – Z*. Berlin: Walter de Gruyter.
- Sikeborg, Urban. 2002. Hur tolkar man gamla släktutredningar? Ett resonemang utifrån Olof Bromans 1700-talsgenealogi för släkten Djurbergs äldsta led. *Släktforskarnas årsbok*. 105–130.
- Sjödin, Lars. 1939. Kanslistilar och medeltida arkiv. I. *Meddelanden från svenska Riksarkivet*. 98–158.
- Skatteverket > Privat > Folkbokföring > Namn > Byta efternamn > Sök hur många som har ett visst namn. <https://www.skatteverket.se/privat/folkbokforing/namn/bytaefternamn/sokhur mangasomharetvisstnamn.4.515a6be615c637b9aa413027.html> (hämtad 23 februari 2024)
- SMP = *Sveriges medeltida personnamn*. 1967–ff. Uppsala: Institutet för språk och folkminnen.

- SMPs = Sveriges medeltida personnamn, samlingar, Institutet för språk och folkminnen, Uppsala.
- Solling, Daniel. 2024. Der Rufname *Helmick(e)* in Schweden. I Bareis, J. A., Henriksson, H. & Nystrand, M. (utg.), *Bewegungen. Beiträge zur 14. Arbeitstagung schwedischer Germanistinnen und Germanisten Text im Kontext in Lund am 21. – 23. April 2022*. (Lunder germanistische Forschungen 75), 135–149. Lund: Lunds universitet.
- STb 1 = Hildebrand, Emil (utg.). 1917. *Stockholms stads tänkeböcker 1474–1483 samt burspråk*. Stockholm: Kungl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia.
- VSPs = Vetenskapssamhällets personnamnskommitté, samlingar, Institutet för språk och folkminnen, Uppsala.
- Wahlberg, Mats. 2018. Uppländska ortnamn på *-bodha*, *-bol* och *-bordh* med personnamnsförleder. *Namn och bygd. Tidskrift för nordisk ortnamnsforskning* 106. 43–81.
- Waldispühl, Michelle. 2020. Historische Rufnamen im Kontakt. Integration der altisländischen Pilgernamen auf der Reichenau in die mittelhochdeutsche Schreibsprache. I Kempf, L., Nübling, D. & Schmuck, M. (utg.), *Linguistik der Eigennamen*. (Linguistik – Impulse & Tendenzen 88), 21–41. Berlin: De Gruyter.
- Wessén, Elias. 1995. *Svensk språkhistoria. 1. Ljudlära och ordböjningslära*. (Nytryck i nordiska språk – NNS 4) Stockholm: Stockholms universitet.

